Torstai 20. toukokuuta 2021

P9_TA(2021)0248

Väestönkehityksen suunnanvaihto EU:n alueilla koheesiopolitiikan välineitä käyttäen

Euroopan parlamentin päätöslauselma 20. toukokuuta 2021 väestönkehityksen suunnanvaihdosta EU:n alueilla koheesiopolitiikan välineitä käyttäen (2020/2039(INI))

(2022/C 15/11)

Euroopan parlamentti, joka

— ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 45 artiklassa taatun työntekijöiden vapaan liikkuvuuden,

— ottaa huomioon SEUT-sopimuksen 174 artiklan taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden vahvistamisesta EU:ssa,

— ottaa huomioon SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan, jonka mukaan tukea voidaan käyttää tiettyjen talousalueiden kehityksen edistämiseen edellyttäen, että tuki ei vaikuta merkittävästi kilpailuun (”luokkaan c” kuuluvat alueet),

— ottaa huomioon SEUT-sopimuksen 349 artiklan, joka koskee syrjäisimpiä alueita,

— ottaa huomioon SEUT-sopimuksen 9, 46, 47, 48 ja 147 artiklan, jotka koskevat useita työhön ja työllisyyteen liittyviä näkökohtia EU:ssa,

— ottaa huomioon Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin ja erityisesti sen periaatteet 2, 3 ja 20,

— ottaa huomioon ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahasto plussaa, koheesiorahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yleisistä säännöksistä ja rahoitussäännöistä sekä turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoa, sisäisen turvallisuuden rahastoa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusvälinettä koskevista rahoitussäännöistä (COM(2018)0375) ja erityisesti sen aluekehitystä koskevan II luvun,

— ottaa huomioon ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta (COM(2020)0408),

— ottaa huomioon 17. huhtikuuta 2018 antamansa päätöslauselman taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden vahvistamisesta Euroopan unionissa: komission seitsemäs kertomus ([1]),

— ottaa huomioon 14. marraskuuta 2017 antamansa päätöslauselman alueiden käyttöön ottamista koheesiopolitiikan välineistä väestörakenteen muutokseen varautumiseksi ([2]),

— ottaa huomioon 15. marraskuuta 2011 antamansa päätöslauselman väestörakenteen muutoksesta ja sen vaikutuksista EU:n tulevaan koheesiopolitiikkaan ([3]),

— ottaa huomioon 27. maaliskuuta 2019 antamansa lainsäädäntöpäätöslauselman ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan aluekehitysrahastosta ja koheesiorahastosta ([4]),

— ottaa huomioon SEUT-sopimuksen 20 artiklan, asetuksen (EU) N:o 492/2011 ([5]) ja direktiivin 2004/38/EY ([6]) työntekijöiden ja heidän perheidensä vapaasta liikkuvuudesta unionin alueella,

— ottaa huomioon 17. kesäkuuta 2020 julkaistun komission kertomuksen väestönmuutoksen vaikutuksesta,

([1]) EUVL C 390, 18.11.2019, s. 53.
([2]) EUVL C 356, 4.10.2018, s. 10.
([3]) EUVL C 153 E, 31.5.2013, s. 9.
([4]) EUVL C 108, 26.3.2021, s. 566.
([5]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 492/2011, annettu 5 päivänä huhtikuuta 2011 , työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta unionin alueella (EUVL L 141, 27.5.2011, s. 1).
([6]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/38/EY, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2004, Euroopan unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella, asetuksen (ETY) N:o 1612/68 muuttamisesta ja direktiivien 64/221/ETY, 68/360/ETY, 72/194/ETY, 73/148/ETY, 75/34/ETY, 75/35/ETY, 90/364/ETY, 90/365/ETY ja 93/96/ETY kumoamisesta (EUVL L 158, 30.4.2004, s. 77).

Torstai 20. toukokuuta 2021

— ottaa huomioon komission 27. heinäkuuta 2020 hyväksymän etenemissuunnitelman maaseudun kehittämiseen liittyvästä pitkän aikavälin maaseutuvisiosta ([7]),

— ottaa huomioon 8. kesäkuuta 2020 annetut neuvoston päätelmät aiheesta ”Väestönkehityksen haasteet – tulevat toimet”,

— ottaa huomioon väestön ikääntymistä koskevan vihreän kirjan ”Sukupolvien välisen solidaarisuuden ja vastuullisuuden edistäminen”, jonka komissio esitteli 27. tammikuuta 2021,

— ottaa huomioon komission 16. marraskuuta 2020 hyväksymän etenemissuunnitelman Euroopan väestönkehitykseen liittyvästä ikääntymistä koskevasta vihreästä kirjasta ([8]),

— ottaa huomioon joulukuussa 2017 julkaistun Euroopan aluekehittämisen seurantaverkoston (ESPON) raportin työllisyyden uuden dynamiikan maantieteellisestä ulottuvuudesta Euroopassa,

— ottaa huomioon EPSONin kesäkuussa 2019 julkaiseman poliittisen katsauksen ”Addressing labour migration challenges in Europe: An enhanced functional approach”,

— ottaa huomioon Yhdistyneiden kansakuntien taloudellisten ja sosiaalisten asiain osaston väestöyksikön maailman väestönäkymiä vuonna 2019 koskevan raportin,

— ottaa huomioon komission 17. kesäkuuta 2020 antaman kertomuksen väestörakenteen muutoksen vaikutuksista ([9]),

— ottaa huomioon Euroopan alueellisen kilpailukykyindeksin vuodelta 2019,

— ottaa huomioon OECD:n asiakirjan väestörakenteen muutokseen sopeutumisesta, joka laadittiin Japanin G20-puheenjohtajakaudella 25.–27. helmikuuta 2019 Tokiossa pidettyä G20-maiden työllisyystyöryhmän ensimmäistä kokousta varten,

— ottaa huomioon vuoden 2002 Barcelonan tavoitteet,

— ottaa huomioon alueiden komitean vuonna 2016 laatiman kertomuksen väestönmuutoksen vaikutuksesta Euroopan alueilla,

— ottaa huomioon alueiden komitean vuonna 2018 laatiman, aivovuotoa koskevan kertomuksen ”Addressing brain drain: The local and regional dimension”,

— ottaa huomioon alueiden komitean 12.–14. lokakuuta 2020 antaman lausunnon ”Väestörakenteen muutos: ehdotuksia sen kielteisten vaikutusten mittaamisesta ja torjumisesta EU:n alueilla”,

— ottaa huomioon parhaillaan valmisteltavana olevan komission pitkän aikavälin näkemyksen maaseutualueista,

— ottaa huomioon alueiden komitean 8.–10. joulukuuta 2020 antaman lausunnon ”Maaseudun elvyttämistä koskeva EU:n strategia”,

— ottaa huomioon alueiden komitean 30. tammikuuta 2020 antaman väestörakenteen muutosta koskevan alueellisten vaikutusten arviointilausunnon,

— ottaa huomioon työjärjestyksen 54 artiklan,

— ottaa huomioon työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunnan sekä maatalouden ja maaseudun kehittämisen valiokunnan lausunnot,

([7]) Ares(2020)3866098
([8]) Ares(2020)6799640
([9]) https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/new-push-european-democracy/impact-demographic-change-europe_fi

— ottaa huomioon aluekehitysvaliokunnan mietinnön (A9-0061/2021),

A. katsoo, että väestöjakaumalla paikallisella, alueellisella, kansallisella ja EU:n tasolla sekä sen vakaudella tai muutoksella on hyvin erilainen dynamiikka eri jäsenvaltioissa ja niiden alueilla, epätasa-arvoiset vaikutukset väestökatoilmiöön ja siten unionin sosiaaliseen, taloudelliseen ja alueelliseen yhteenkuuluvuuteen; ottaa huomioon, että vuoden 2019 Euroopan alueellisen kilpailukykyindeksin mukaan pääkaupunki-/suurkaupunkialueiden ja syrjäisempien alueiden välillä on kuilu, sillä 78 prosenttia Euroopan väestöstä asuu kaupunkialueilla tai toiminnallisilla kaupunkiseuduilla ja hyötyy laadukkaista energia-, liikenne- ja digitaaliyhteyksistä, kun taas monilla syrjäisillä alueilla on edelleen vaikeuksia näissä asioissa; katsoo, että koheesiopolitiikalla, joka on tärkein julkisten investointien lähde EU:ssa ja jonka osuus julkisista pääomainvestoinneista on 8,5 prosenttia, voi olla tärkeä rooli näihin väestöhaasteisiin vastaamisessa ja myös EU:n luonnollisen väestötasapainon säilyttämisessä pitkällä aikavälillä;

B. ottaa huomioon, että tässä mietinnössä ”lähettävillä alueilla” tarkoitetaan alueita, jotka menettävät korkeaa ammattitaitoa ja/tai osaamista (yhdellä tai useammalla alalla) muiden alueiden eduksi jatkuvan poismuuton vuoksi tietyllä ajanjaksolla, ja ”vastaanottavilla alueilla” tarkoitetaan alueita, joille kertyy korkeaa ammattitaitoa ja/tai osaamista (yhdellä tai useammalla alalla) jatkuvan tulomuuton seurauksena tietyllä ajanjaksolla;

C. ottaa huomioon, että myös ilmastonmuutos ja erityisesti siihen liittyvät tulvat ja helleaallot vaikuttavat väestörakenteen kehitykseen; katsoo, että koordinoitu lähestymistapa, jossa kestävyyden, viherryttämisen ja digitalisoinnin periaatteet sisällytetään EU:n eri politiikkatoimiin, voisi myös auttaa kääntämään kielteiset väestönkehityksen suuntaukset;

D. ottaa huomioon korkean korrelaation, joka vallitsee yhtäältä sosiaalipalvelujen, fyysisten ja tieto- ja viestintäteknisten yhteyksien, koulutuksen ja työmahdollisuuksien tarjoamisen sekä toisaalta kyvyn pitää väestö tietyillä alueilla ja houkutella sitä niille välillä; ottaa huomioon, että monilla EU:n alueilla, mukaan lukien maaseutualueet, jotka muodostavat 44 prosenttia unionin pinta-alasta, syrjäiset alueet, saaristoalueet ja vuoristoalueet, jotka kärsivät maantieteellisestä, sosiaalisesta ja taloudellisesta asemasta, näiden palvelujen tarjoamisessa on edelleen suuria puutteita; ottaa huomioon, että nämä alueet kärsivät erityisesti alhaisesta väestöntiheydestä, maaltapaosta ja väestökadosta, millä on kielteisiä vaikutuksia ikääntymiseen, sukupolvenvaihdokseen ja maatalouden kehitykseen; katsoo, että olisi lisättävä synergiaa EU:n liikennepolitiikan kanssa, jotta voidaan vastata alhaisen väestöntiheyden alueiden ja väestökatoalueiden erityistarpeisiin; ottaa huomioon, että EU:n väestön nykyisellä ikääntymissuuntauksella on merkittäviä taloudellisia ja sosiaalisia seurauksia, kuten suurempi huoltosuhde, julkisen talouden ja sosiaaliturvan kestävyyteen kohdistuvat paineet sekä terveydenhuoltoon ja sosiaalipalveluihin kohdistuvan paineen lisääntyminen;

E. ottaa huomioon, että työvoiman vapaa liikkuvuus on yksi Euroopan unionin ja sen sisämarkkinoiden ”neljästä vapaudesta”;

F. ottaa huomioon, että vaikka EU:n väestö on kasvanut huomattavasti viime vuosikymmeninä, kasvu on nyt hidastumassa ja väestön odotetaan supistuvan merkittävästi pitkällä aikavälillä; ottaa huomioon, että vuonna 2015 EU:ssa tapahtui ensimmäistä kertaa luonnollista väestön vähenemistä, kun ihmisiä kuoli enemmän kuin syntyi; ottaa huomioon, että vuonna 2019 Euroopan osuus maailman väestöstä oli vain 6,9 prosenttia, ja vuoteen 2070 mennessä se tulee olemaan alle 4 prosenttia maailman väestöstä väen vähetessä jyrkästi erityisesti Itä- ja Etelä-Euroopassa, mikä johtuu erityisesti alhaisen hedelmällisyyden ja EU:n sisäisen nettomuuttoliikkeen yhdistelmästä näiltä alueilta; ottaa huomioon, että Euroopan alueiden pitkän aikavälin väestönkehityksen suuntaukset ennakoivat edelleen alhaisempaa syntyvyyttä ja yhteiskuntien ikääntymistä lukuun ottamatta tiettyjä syrjäisimpiä alueita ja erityisesti Mayottea, jossa väestön ennustetaan kasvavan vuoteen 2050 mennessä 38 prosenttia vuoteen 2010 verrattuna, ja Ranskan Guayanaa, jossa kasvua ennustetaan tapahtuvan samalla aikavälillä 26 prosenttia ([10]);

G. katsoo, että väestönkehityskysymykset olisi valtavirtaistettava eri politiikanaloilla muun muassa sisällyttämällä ne pitkän aikavälin painopisteisiin; katsoo, että on tärkeää kerätä ja seurata luotettavia tilastotietoja ja tukea tutkimusta ja hyvien käytäntöjen vaihtoa kaikilla tasoilla, jotta voidaan edistää väestönkehityksen haasteiden parempaa ymmärtämistä, ennakoida niiden vaikutusta työmarkkinoihin ja kehittää innovatiivisia ja tehokkaita ratkaisuja ikääntyneet huomioon ottavien ympäristöjen varmistamiseksi;

([10]) Lähteet: INSEE, Yhdistyneet kansakunnat

Torstai 20. toukokuuta 2021

H. ottaa huomioon, että covid-19-pandemian aiheuttama terveys- ja talouskriisi teki selväksi, että sukupolvien välinen solidaarisuus yhdessä riittävän terveydenhuollon ja sosiaalihuollon sekä kestävän talouden rahoituksen kanssa ovat elpymisprosessin ja osallistavampien ja kestävämpien yhteiskuntien luomisen liikkeellepaneva voima; ottaa huomioon, että covid-19-pandemia on paljastanut terveydenhuoltojärjestelmiemme haurauden erityisesti väestön ikääntyessä; ottaa huomioon, että covid-19-pandemia on jälleen kerran korostanut, että on tärkeää turvata ikääntyneiden ihmisarvo ja perusoikeudet EU:ssa ja edistää niitä;

I. ottaa huomioon, että covid-19-kriisillä on todennäköisesti merkittävä vaikutus syntyvyyteen, kuolleisuuteen ja muuttovirtoihin Euroopassa, mutta pandemian täysimääräisiä taloudellisia, työllisyyteen liittyviä ja sosiaalisia seurauksia ei vielä tiedetä; katsoo, että kriisin johdosta toteutettujen poikkeuksellisten toimenpiteiden lyhyen ja pitkän aikavälin vaikutuksia väestönkehitykseen on analysoitava perusteellisesti ja myös sukupuolinäkökulmasta; ottaa huomioon, että alustavien tutkimusten mukaan pandemia on pahentanut olemassa olevaa miesten ja naisten välistä epätasa-arvoa esimerkiksi palkattoman hoitotyön lisääntymisen ja työpaikkojen menetysten vuoksi; toteaa, että kansanterveyskriisi on vaikuttanut suhteettomasti naisiin ja tyttöihin ja erityisesti heihin, jotka kuuluvat haavoittuvimpiin ryhmiin, mikä olisi otettava huomioon koheesiopolitiikassa myös kanavoimalla investoinnit hoivapalveluihin ja parantamalla tämän alan työoloja sekä tukemalla siirtymistä kohti hoivataloutta;

J. ottaa huomioon, että Euroopassa on havaittu nuorten koulutettujen ammattilaisten liikettä Etelä- ja Itä-Euroopasta Luoteis-Eurooppaan vuoden 2008 talouskriisin alusta lähtien; ottaa huomioon, että alueen sosioekonomisten olosuhteiden ja sen aivoviennin ja -tuonnin dynamiikan välillä on suuri korrelaatio; katsoo, että lähettävien ja vastaanottavien alueiden on tehtävä yhteistyötä kohdattujen haasteiden ratkaisemiseksi ja noudatettava yhdennettyjä lähestymistapoja sellaisten pitkän aikavälin politiikkatoimien kehittämiseen, joilla pyritään maksimoimaan väestön elämänlaatu;

K. ottaa huomioon, että innovointi ja investoinnit inhimilliseen pääomaan ovat jäsenvaltioiden ja niiden alueiden sosioekonomisen ja työllisyyskasvun tärkeimpiä vetureita keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä;

Väestönkehityksen tämänhetkiset ominaispiirteet ja haasteet EU:ssa

Yleisiä huomioita

1. korostaa, että neljä perusvapautta ovat EU:n kilpailukyvyn ja arvojen kulmakivi; toteaa kuitenkin, että olisi kiinnitettävä enemmän huomiota niiden vaikutukseen väestönkehitykseen ja vaikutukseen jäsenvaltioiden väliseen ja sisäiseen tasapainoon sekä niiden taloudelliseen, sosiaaliseen ja alueelliseen yhteenkuuluvuuteen; korostaa, että EU:lla on edessään merkittävä väestöhaaste, joka alueisiin kohdistuvista erilaisista vaikutuksista huolimatta on tunnustettava ja johon on puututtava kokonaisvaltaisesti, jotta voidaan korjata viime vuosien negatiivinen luonnollisen väestörakenteen tasapaino; katsoo, että Euroopan unionin olisi asetettava Euroopan alueiden nykyisen negatiivisen väestönkehityksen suunnan kääntäminen etusijalle ilmastosiirtymän ja digitaalisen siirtymän nopeuttamista koskevan kaksitahoisen tavoitteen lisäksi puuttumalla toimenpiteillä ei ainoastaan seurauksiin, vaan myös syihin;

2. panee tässä yhteydessä merkille merkittävät väestörakenteen erot, jotka liittyvät erilaisiin taloudellisiin mahdollisuuksiin, palvelujen tarjoamiseen, saavutettavuuteen, liikenteeseen ja digitaaliseen liitettävyyteen sekä unionin että jäsenvaltioiden tasolla ydin-, suurkaupunki- ja reuna-alueiden välillä; muistuttaa tässä yhteydessä, että Euroopan laajuiset liikenneverkot (TEN-T) voivat olla tehokkaita vain, jos paikalliset liikenneinfrastruktuurit toimivat tehokkaasti; korostaa, että nämä erot ovat erityisen näkyviä maaseutualueilla tai alueilla, joilla on luonnonoloista johtuvia tai erityisiä rajoitteita, kuten harvaan asutuilla ja vuoristoisilla alueilla, sekä mantereen ja saarten ja syrjäisimpien alueiden välillä; muistuttaa, että useimpien saarten ja syrjäisten alueiden saavutettavuus on ongelmallinen ja voi perustua harvoihin ja usein kalliisiin kuljetuksiin;

3. toteaa, että asukaskohtainen BKT, tulotaso, työllisyysaste, syntyvyys, sosioekonomiset tekijät, maaseudun ja kaupungin välinen jakolinja ja väestön ikääntyminen ovat tärkeimpiä väestönkehitykseen suoraan vaikuttavia tekijöitä; toteaa, että erityisesti nykyinen työllisyysdynamiikka synnyttää väestövirtoja EU:n alueilla, mikä johtaa yhteiskunnallisiin ja alueellisiin eroihin ja haasteisiin, joihin on vastattava vuoden 2020 jälkeisellä koheesiopolitiikalla; korostaa, että itäisiltä,

eteläisiltä ja keskisiltä alueilta pohjoisille ja luoteisille alueille suuntautuva sisäinen muuttoliike koskee enimmäkseen nuoria, koulutettuja ja ammattitaitoisia työntekijöitä; toteaa, että muiden kuin EU:n jäsenvaltioiden kansalaisten muuttoliike on antanut EU:lle mahdollisuuden välttää väestökato viime vuosina;

4. huomauttaa, että Euroopassa väestö ikääntyy ja syntyvyys laskee selvästi, mikä vaikuttaa huoltosuhteeseen ja millä on kielteisiä vaikutuksia työvoiman kasvuun, joka on huomattavasti jäljessä viimeisen vuosikymmenen tasosta; varoittaa työvoiman selkeästä vähenemisestä Itä-, Etelä- ja Keski-Euroopan alueilla; korostaa, että väestön ikääntyminen vaikuttaa myös asumisen ja liikenteen suunnitteluun, infrastruktuuri- ja palvelutarpeisiin sekä julkisen talouden ja sosiaaliturvan kestävyyteen; toteaa, että tarvitaan aktiivista ikääntymistä koskevaa politiikkaa, jotta vähennetään väestönkehityksen muutosten kielteistä ulottuvuutta erityisesti maaseudulla ja syrjäisillä alueilla ja varmistetaan riittävä elämänlaatu kaikille asukkaille;

5. viittaa meneillään olevaan covid-19-terveyskriisiin ja sen mahdollisiin keskipitkän ja pitkän aikavälin sosioekonomisiin vaikutuksiin työmarkkinoiden dynamiikkaan; pitää lisäksi valitettavana, että covid-19-pandemialla on ollut kielteinen vaikutus elinajanodotteeseen Euroopassa; korostaa, että eristäytymisellä ja sosiaalista etäisyyttä koskevilla toimenpiteillä on huolimatta niiden myönteisestä vaikutuksesta laskeviin tartuntalukuihin ollut näkyviä vaikutuksia tuotantoon, kysyntään ja kauppaan, mikä on vähentänyt taloudellista toimintaa ja johtanut korkeampaan työttömyyteen, yritysten tulojen jyrkkään laskuun ja julkisen talouden alijäämän kasvuun; toteaa, että tämän seurauksena voidaan ennustaa uutta nuorten muuttoaaltoa jäsenvaltioiden sisällä ja niiden välillä;

6. korostaa, että meneillään oleva covid-19-kriisi on paljastanut huomattavia eroja terveydenhuoltopalvelujen laadussa ja saatavuudessa; muistuttaa tässä yhteydessä, että maaseutualueiden julkisia palveluja, kuten terveydenhuoltolaitoksia, on vahvistettava, jotta voidaan puuttua asuinpaikkaan, sosiaaliseen asemaan ja koulutustasoon perustuvaan erittäin merkittävään eriarvoisuuteen ja elinajanodotteen eroihin; muistuttaa, että pandemia on myös tuonut päivänvaloon digitaalisen kuilun, josta kärsivät erityisesti ikääntyneet ja vähemmän kehittyneillä alueilla, maaseudulla ja/tai syrjäisillä vuoristoalueilla sekä kaikkein syrjäisimmillä alueilla asuvat henkilöt;

7. korostaa toista pandemian esiintuomaa haastetta, nimittäin tarvetta varmistaa kunnolliset työ- ja elinolot kausityöntekijöille, jotka ovat tärkeitä työvoimapulan täyttämiseksi tietyillä talouden aloilla, erityisesti maataloudessa;

8. korostaa, että väestökadon laajuuden määrittäminen on itsessään haasteellista, koska tilastotietueet eivät anna tarkkoja tietoja, sillä tietyiltä alueilta lähteviä koskevat luvut ovat saatavilla vasta useiden vuosien viiveellä; panee lisäksi merkille, että Eurostatin seuraavan vuosikymmenen väestöennusteet osoittavat, että sekä maaseutu- että kaupunkialueet saattavat kärsiä väestökadosta; korostaa tässä yhteydessä, että on tärkeää arvioida asianmukaisesti väestörakenteeseen liittyvien haasteiden laajuutta ja puuttua niihin asianmukaisesti myös radikalisoitumisen ja Euroopan yhdentymisprosessia vastustavien liikkeiden torjumiseksi sekä taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden vahvistamiseksi; suosittelee, että tutkitaan mahdollisuutta käyttää BKT:n ja väestötiheyden lisäksi muita indikaattoreita vakavista ja pysyvistä haitoista kärsivien alueiden luokittelussa; korostaa lisäksi, että ajantasaisten demografisten tilastotietojen hajauttaminen ainakin NUTS 3 -tasolla on tärkeää, jotta väestönkehityksen vaikutuksia alueisiin voidaan seurata paremmin ja jotta niihin voidaan puuttua tehokkaammin ja kohdennetummin; pyytää jäsenvaltioita investoimaan väestönkehitystä eri NUTS-tasoilla koskevien tiedonkeruuvalmiuksien nykyaikaistamiseen;

Paikalliset ja alueelliset ulottuvuudet

Lähettävät alueet

9. panee merkille, että maaseutualueilla, jälkiteollisilla alueilla ja kaupungeissa, jotka ovat suurkaupunkialueisiin verrattuna alikehittyneitä, sekä etäällä sijaitsevilla alueilla, myös saarialueilla ja syrjäisimmillä alueilla, vallitsee yleensä useita erityistilanteita: väestömäärän huomattava väheneminen, myös syntyvyyteen liittyvistä syistä, kansallista tai EU:n keskitasoa alhaisemmat tulotasot ja vaikeudet, jotka liittyvät alueelliseen yhdentymiseen muiden alueiden kanssa, mikä tekee niistä haavoittuvampia väestökadon riskille; korostaa, että tämä tilanne aiheuttaa myös vaikeuksia saada julkisia palveluja, kuten asumista, koulutusta ja terveydenhuoltoa, mukaan lukien elintärkeiden lääkkeiden saatavuus; huomauttaa, että maaseutualueilla asuu tällä hetkellä 28 prosenttia Euroopan väestöstä, mutta määrän ennustetaan vähenevän merkittävästi tulevaisuudessa; korostaa, että maaseudulle suunnattuja EU:n aloitteita, kuten koheesiopolitiikkaa ja maatalouspolitiikkaa,

olisi edelleen vahvistettava edistämällä nuorisotyöllisyyttä, yrittäjyyttä, digitalisaatiota ja nuorten ja uusien viljelijöiden tukemista edistävien poliittisten aloitteiden parempaa koordinointia; suhtautuu tässä yhteydessä myönteisesti komission aikomukseen nopeuttaa suuren kapasiteetin laajakaistainfrastruktuurin käyttöönottoa harvaan asutuilla alueilla ja maaseutualueilla ja pitää sitä tilaisuutenaparantaa elämänlaatua, edistää koulutusmahdollisuuksia, työpaikkojen luomista, innovointia, julkisten terveys- ja muiden palvelujen saatavuutta, teknologian muutokseen mukautumista ja kulttuuritilojen ja vapaa-ajan toiminnan kehittämistä; korostaa, että maaseutualueiden naiset ovat keskeisessä asemassa näiden yhteisöjen kehittämisessä ja että naisten työn ja oikeuksien tunnustamisen lisääminen maaseudun työmarkkinoilla vähentäisi merkittävästi väestökadon riskiä; kannustaa komissiota ja jäsenvaltioita laatimaan erityisiä strategioita, joilla edistetään naisten vaikutusmahdollisuuksien lisäämistä maaseudulla; kehottaa keräämään sukupuolen mukaan eriteltyjä tietoja, jotta voidaan tunnistaa tällä hetkellä vallitseva sukupuolten eriarvoisuus ja puuttua siihen;

10. kiinnittää huomiota eräisiin väestörakenteen muutokseen vaikuttaviin tekijöihin, jotka pakottavat edellä mainittujen alueiden asukkaat lähtemään ja estävät muita muuttamasta niille: heikko infrastruktuuri, mukaan lukien nopeiden laajakaistayhteyksien ja liikenneverkkojen puute, korkea nuorisotyöttömyys, heikommat työllistymismahdollisuudet erityisesti korkeakoulutusta edellyttävissä tehtävissä ja myös yleisesti naisille, julkisten ja yksityisten palvelujen puute, vaikeudet terveyspalvelujen saannissa, heikommat koulutusmahdollisuudet ja perushyödykkeiden ja sosiaalipalvelujen saannin mahdollisuudet, jotka vaikeuttavat mukautumista teknologian muutoksiin, sekä kulttuuritilojen ja vapaa-ajan toiminnan puute; muistuttaa lisäksi ilmastonmuutoksen ja siihen liittyvien luonnonuhkien vaikutuksesta väestökatoon, kuten voimakkaista helleaalloista, jotka johtavat tiettyjen eteläisten alueiden aavikoitumiseen;

11. korostaa, että tämä tiettyjen alueiden taloudellisen rakenteen monipuolistumisen puute uhkaa luoda kielteisen ”leiman” myös asukkaiden keskuudessa, jotka saattavat ilmaista tyytymättömyyttään elämänlaatuun ja käytössään oleviin tiloihin ja palveluihin; on tässä yhteydessä huolissaan ”tyytymättömyyden maantieteestä”, joka on kehittymässä monilla EU:n alueilla, joilla ihmiset tuntevat jääneensä oman onnensa nojaan, mikä liittyy läheisesti väestörakenteen muutokseen; korostaa tässä yhteydessä aivovuotovaikutusta, joka on johtanut korkeasti koulutettujen ja pätevien henkilöiden muuttoon tietyltä alueelta tai maasta toiseen; korostaa erityisesti, että terveydenhuollon työntekijöiden kuten lääkäreiden, sairaanhoitajien ja opetushenkilöstön, maaltapako, jota ovat pahentaneet terveys- ja sosiaalipalvelujen julkisen rahoituksen merkittävät leikkaukset viime vuosina, on heikentänyt terveydenhoidon ja koulutuksen laatua ja vaikeuttanut erityisesti syrjäisillä ja maaseutualueilla sekä syrjäisimmillä alueilla laadukkaan hoidon ja koulutuksen saantia;

12. katsoo, että myös kaupunkialueet ovat alttiita väestökadolle, sillä joka viides kaupunki Euroopassa on menettänyt väestöään vuodesta 1990 lähtien; toteaa kuitenkin, että kaupunkien väestön kutistuminen ei aina ole jatkuva lineaarinen prosessi ja että se voi olla jaksoittaista tai tilapäistä alueellisesta kontekstista riippuen;

13. korostaa ”sisäreuna-alueiden” mallia, jossa Keski-, Itä- ja Etelä-Euroopan alueet raportoivat huomattavan negatiivisesta nettomuuttoasteesta, kun taas Pohjois- ja Länsi-Euroopan alueet raportoivat huomattavan positiivisesta asteesta ja vastaanottavat suuren määrän taloudellisista syistä muuttavia henkilöitä; katsoo, että nämä erot pahenevat myös maaseutualueilla, joilla koheesiopolitiikassa ja YMP:n resursseissa on keskityttävä päättäväisemmin innovointiin nuorten kannustamiseksi ryhtymään maanviljelijöiksi, digitalisaatioon, maaseudun liikkuvuuteen ja älykkäiden kaupunkien kehittämiseen sekä perheviljelmien tukemiseen, jotta ne voivat hyötyä innovoinnista ja uusista teknologioista;

Vastaanottavat alueet

14. panee merkille, että suurkaupunkeja ympäröivillä suurkaupunkialueilla muuttoaste on positiivinen ja että maaseudun ja kaupunkien välillä esiintyy niille ominaista väestöliikehdintää, joka on seurausta työllisyyden kasvun yhä suuremmasta keskittymisestä kaupunkeihin;

15. panee myös merkille, että alueet, joilla on paljon korkeasti koulutettuja ihmisiä ja jotka tarjoavat enemmän työllistymismahdollisuuksia korkeasti koulutetuille, ovat vähemmän alttiita väestökadolle;

16. korostaa, että osaamistalouden alat myötävaikuttavat aluekehitykseen tarjoamalla runsaasti sosiaalista pääomaa, verkostoja ja teknologiaa; toteaa, että innovatiivinen taloudellinen toiminta sijoittuu tyypillisesti teknologisesti edistyneemmille alueille, joilla on helpommin saatavilla riittävästi ”älykkäiden” yritysten keskittymiä;

17. korostaa toisaalta, että väestön liiallinen keskittyminen tietyille kaupunkialueille on jo johtanut kielteisiin sivuvaikutuksiin, kuten ruuhkiin, asumis- ja kuljetuskustannusten nousuun, saastumiseen, riittämättömään vedensaantiin, jätehuolto-ongelmiin, suureen energiankulutukseen, elämänlaadun heikkenemiseen ja asutuksen leviämiseen, sekä merkittävään köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen riskiin ja epävarmuuteen tietyille väestönosille; korostaa, että nämä kielteiset vaikutukset ovat johtaneet siihen, että paikallisviranomaiset eivät pysty tarjoamaan palveluja kaikille kaupunkialueiden asukkaille; varoittaa eräistä kaupunkialueiden suurten väestökeskittymien kielteisistä vaikutuksista, jotka ovat korostuneet covid-19-pandemian yhteydessä;

18. toteaa, että muuttoliike vaikuttaa suoraan kaupunkien osallistavuuteen ja edellyttää räätälöityjä poliittisia toimia ja tukitoimia erilaisissa alueellisissa yhteyksissä; muistuttaa tässä yhteydessä, että taloudellisista syistä muuttavat osallistuvat verojen ja sosiaaliturvamaksujen maksamiseen enemmän kuin he saavat yksilöllisiä etuuksia; korostaa tarvetta vahvistaa osallisuutta edistäviä politiikkoja ja tukea paikallis- ja alueviranomaisia tässä suhteessa;

Räätälöidyt vastaukset: ratkaisujen löytäminen väestökadon haasteeseen

19. pitää tärkeinä nykyisiä aloitteita, kuten aktiivisena ja terveenä ikääntymistä koskevaa eurooppalaista innovaatiokumppanuutta, tietotekniikka-avusteista asumista sekä digitalisointiin ja terveyteen liittyviä Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutin osaamis- ja innovaatiokeskuksia; kehottaa komissiota ottamaan huomioon näissä aloitteissa jo kehitetyt ideat väestörakenteen muutoksen huomioon ottamiseksi käsitellessään Euroopan unionin alueiden väestöhaasteita; korostaa elinikäistä oppimista koskevan eurooppalaisen tutkintojen viitekehyksen tärkeyttä keinona tukea koulutusta väestökadolle alttiilla alueilla;

20. korostaa, että paikalliset, alueelliset ja kansalliset viranomaiset, ammatilliset yhdistykset ja kansalaisjärjestöt ovat olennaisen tärkeitä, jotta voidaan tunnistaa ja arvioida maaseutu- ja kaupunkialueiden erityistarpeita liikkuvuuden, alueellisen saavutettavuuden ja peruspalvelujen osalta ja siten hyödyntää kyseisten alueiden potentiaalia, mukaan lukien taloudelliset, sosiaaliset ja väestönkehitykseen liittyvät suuntaukset; katsoo siksi, että niillä olisi oltava ratkaiseva rooli aktiivisina osallistujina paikallisyhteisöistä peräisin olevien alueellisten strategioiden kehittämisessä; korostaa, että on tärkeää sisällyttää mahdollisuuksien mukaan erityinen talousarviotoimi kaikkiin asiaankuuluviin EU:n ohjelmiin väestörakenteen kehityksen kääntämiseksi ja toteuttaa väestönkehitystä koskevien politiikkatoimien vaikutustenarviointeja; huomauttaa, että alueellinen lähestymistapa EU:n välineisiin, kuten kaupunkialueiden kestävään kehitykseen, paikallisyhteisöjen omiin kehittämisstrategioihin tai yhdennettyihin alueellisiin investointeihin, voisi olla hyödyllinen väline, jota voidaan käyttää työpaikkojen säilyttämiseen ja luomiseen, alueen houkuttelevuuden parantamiseen ja palvelujen saatavuuden lisäämiseen paikallistasolla; toteaa, että kiertotalouden ja biotalouden avulla on mahdollista elvyttää näitä alueita, ja kehottaa tässä yhteydessä antamaan räätälöityä teknistä apua, jolla tuetaan paikallis- ja alueviranomaisia näiden strategioiden suunnittelussa ja täytäntöönpanossa, myös käyttämällä osallistavia menetelmiä, joihin osallistuvat paikalliset sidosryhmät ja kansalaisyhteiskunta;

21. korostaa tarvetta kehittää eurooppalainen ”maaseutua koskeva toimintaohjelma”, jolla pyritään parantamaan maaseutualueiden ja syrjäisten alueiden saavutettavuutta ja houkuttelevuutta ja niiden kestävää kehitystä, jotta saataisiin aikaan myönteinen vaikutus toimitusketjun ja sisämarkkinoiden moitteettomaan toimintaan; toteaa, että näiden alueiden saavutettavuutta ja houkuttelevuutta voidaan parantaa tarjoamalla yrittäjille ja pk-yrityksille pääomaa ja investoimalla innovaatioekosysteemeihin tietämyksen luomisen ja teknologian levittämisen tukemiseksi sekä tarjoamalla korkealaatuisia julkisia peruspalveluja, digitalisaatiota, myös pienyrityksille, digitaalista innovointia ja digitaalista liitettävyyttä sekä korkealaatuisia liikennepalveluja; katsoo, että paikallis- ja alueviranomaisten olisi määritettävä palvelujen riittävä tarjonta mahdollisimman tehokkaasti ja että maaseutuvaikutusten arvioinnin (rural-proofing) käsitettä olisi käytettävä siihen, että puututaan maaseutualueiden ja syrjäisten alueiden erityistarpeisiin keskittyen politiikan täytäntöönpanoon ja asianmukaisten ratkaisujen tarjoamiseen;

22. toistaa, että liikenneverkoilla voi olla ratkaiseva rooli väestörakenteen muutokseen vastaamisessa ja väestökadon pysäyttämisessä vahvistamalla maaseudun ja kaupunkien yhteyksiä myös julkiseen liikenteeseen ja muihin liikkuvuuspalveluihin maaseutualueilla tehtävien investointien kautta; korostaa tässä yhteydessä, että on tärkeää parantaa liikenneinfrastruktuuria muun muassa ylläpitämällä ja elvyttämällä nykyisiä liikenneyhteyksiä ja tarjoamalla yhteyksiä Euroopan laajuisiin liikenneverkkoihin, jotka ovat erityisen tärkeitä maaseudulla, syrjäisillä alueilla, saarialueilla ja syrjäisimmillä alueilla, tukemalla siirtymistä kestäviin ja älykkäisiin liikenneverkkoihin ja vahvistamalla liikennejärjestelmien yhteentoimivuutta osana kestävän ja älykkään liikkuvuuden strategiaa;

Torstai 20. toukokuuta 2021

23. katsoo, että kestävällä maaseutumatkailulla voisi olla erittäin tärkeä rooli väestökadon torjumisessa ja työpaikkojen luomisen ja maaseutualueiden taloudellisen ja väestönkehitykseen liittyvän monimuotoistamisen tehostamisessa;

24. toteaa, että maaseutualueiden myös ilmastonmuutokseen liittyvät tarpeet ja haasteet on otettava huomioon siirtymässä kohti ilmastoneutraaliutta ja kestävää ja älykästä liikkuvuutta Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteiden mukaisesti; katsoo lisäksi, että nämä investoinnit mahdollistavat oikeudenmukaisen ja tasavertaisen siirtymisen kohti digitaalista taloutta ja digitaalista verkkokoulutusjärjestelmää, joka on kaikkien kansalaisten, myös kaikkein heikoimmassa asemassa olevien, saatavilla; katsoo tässä yhteydessä, että koheesiopolitiikalla on keskeinen rooli laadukkaisiin julkisiin ja keskeisiin palveluihin tehtävien investointien kautta;

25. katsoo, että EU:n kaupunkiagenda, jossa määritetään tärkeimmät painopisteet ja toimet elämänlaadun parantamiseksi kaupunkialueilla, voisi osaltaan auttaa sellaisten asianmukaisten välineiden luomisessa, joilla edistetään kasvua, integraatiota, yhteistyötä ja innovointia ja vastataan sosiaalisiin haasteisiin; korostaa myös tarvetta kehittää strategioita, joilla pyritään tehostamaan osaamistaloutta ja älykästä erikoistumista Euroopan alueilla, muun muassa kehittämällä osaamisverkostoja ja tukemalla inhimilliseen pääomaan tehtäviä investointeja; korostaa kaupunkien ja alueiden roolia sekä autioituneilla että liikakansoitetuilla alueilla; muistuttaa, että kaupungeille ja alueille on tarjottava suoraan lisää rahoitusmahdollisuuksia ohjelmien paikalliseen täytäntöönpanoon, ja kehottaa maksimoimaan eurooppalaisen kaupunkialoitteen käytön;

26. korostaa, että koheesiopolitiikalla olisi osaltaan edistettävä naisten laajempaa osallistumista alue- ja kaupunkikehitystä koskevien politiikkatoimien suunnitteluun, jotta voidaan suunnitella sukupuolet osallistavia kaupunkeja ja yhteisöjä, jotka ovat toimivia kaikille; katsoo lisäksi, että ESR+:n investoinneilla olisi edistettävä naisten ja yksinhuoltajien, joilla on vaikeuksia löytää työtä, työllistettävyyttä, varmistettava kohtuuhintaisten lastenhoitopalvelujen rahoitus ja tuettava nuoria perheitä; muistuttaa, että vanhempien ulkomailla työskennellessä perheenjäsenen huollettavana olevien tai yksin asuvien lasten tarpeisiin olisi vastattava myös neuvontapalveluilla sekä asuntojen, terveydenhuollon ja koulutuksen saatavuudella,; korostaa myös sellaisen perheystävällisen lainsäädännön merkitystä, jolla helpotetaan tyydyttävää työ- ja yksityiselämän yhteensovittamista;

27. korostaa, että investointeja olisi kohdennettava myös tukemaan nuoria, ikääntyneitä, vammaisia henkilöitä ja muita heikommassa asemassa olevia ryhmiä työmarkkinoille pääsemisessä ja niillä pysymisessä ja auttamaan heitä laadukkaan työpaikan saamisessa kiinnittäen erityistä huomiota maaseutu- ja syrjäisiin alueisiin, joilta väestöä muuttaa eniten pois; katsoo, että olisi myös tutkittava räätälöityä koulutusta ”hyvinvointitalouden” käsitteen sekä terveeseen ja aktiiviseen ikääntymiseen liittyvien lähestymistapojen edistämiseksi;

28. katsoo, että etnisten vähemmistöjen tarpeisiin olisi vastattava myös väestöhaasteisiin vastaamisen yhteydessä;

29. muistuttaa, että tarvitaan strategioita, joilla pyritään kääntämään työvoiman muuttoliike päinvastaiseksi EU:n, jäsenvaltioiden ja alueiden tasolla; kehottaa alueellisen, kansallisen ja EU:n tason viranomaisia kehittämään politiikkaa, jolla lisätään työllistymismahdollisuuksia ajatellen niiden alueiden houkuttelevuutta ja puuttumaan ”lähettävien” alueiden aivovuotoon ennaltaehkäisyn, lieventämisen ja asianmukaisten toimien avulla käyttämällä koheesiopolitiikan keinoja; korostaa tässä yhteydessä, että eri jäsenvaltioissa on jo toteutettu useita sellaisia aloitteita, kuten kannustimia pitkälle erikoistuneille työntekijöille, joiden tarkoituksena on muuttaa aivovienti kyseisten alueiden aivotuonniksi;

30. korostaa, että covid-19-terveyskriisi on vaikuttanut eri tavoin kaikkiin jäsenvaltioihin ja alueisiin ja johtaa todennäköisesti uusiin suuntauksiin muuttoliikkeissä; muistuttaa tässä yhteydessä, että REACT-EU-välineen, vaikka se onkin vain väliaikainen väline, kautta EAKR:lle ja ESR:lle tarjottavat lisäresurssit, joilla pyritään varmistamaan EU:n talouden terve ja vankka elpyminen kriisistä, voisivat merkittävästi auttaa pitämään ihmiset työelämässä ja luomaan uusia työpaikkoja väestökadon uhkaamilla alueilla, myös tukemalla pieniä ja keskisuuria yrityksiä ja itsenäisiä ammatinharjoittajia; pitää myönteisenä joustavien työjärjestelyjen, etätyö tai lyhennetyn työajan järjestelmät mukaan lukien, käyttöönottoa, ja korostaa, että tällaista tukea on myönnettävä syrjimättömästi;

31. muistuttaa tässä yhteydessä, että pandemia on korostanut digitalisaation merkitystä kaikkialla taloudessa, sillä sen avulla on lievennetty lähikontaktien välttämisen ja vapaan liikkuvuuden rajoitusten seurauksia ja helpotettu myös terveyden seurantaa ja etäkonsultaatioita sekä tarjottu terveydenhuoltopalveluja harvaan asutuilla alueilla tai alueilla, joilla on luontoon tai väestöön liittyviä haasteita; katsoo, että tämän riippumattomuuden tarjoamia mahdollisuuksia olisi käytettävä uusien työpaikkojen luomiseen väestön ikääntyessä;

32. panee merkille etätyön yleistymiseen covid-19-kriisin aikana ja katsoo, että se voi osoittautua hyödylliseksi keinoksi kääntää maaseutualueiden väestökadon suunta, jolloin koulutetut nuoret voisivat jäädä alueille, joilta he muutoin lähtisivät pois; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita pohtimaan, miten etätyö voisi vaikuttaa tulevaan EU:n sisäiseen liikkuvuuteen ja käsityksiin eri alueiden houkuttelevuudesta;

Politiikkatoimia koskevat suositukset

33. kehottaa komissiota ehdottamaan väestörakenteen muutoksia koskevaa strategiaa, joka perustuu seuraaviin päätekijöihin: ihmisarvoiset työllisyysolot, työ- ja yksityiselämän tasapaino, taloudellista toimintaa ja työllisyyttä edistävän politiikan alueellinen näkökohta, yleishyödyllisten sosiaalipalvelujen riittävä tarjonta kaikilla alueilla, tehokas paikallinen julkinen liikenne ja huollettavien riittävä hoito ja pitkäaikaishoito kiinnittäen erityistä huomiota uusiin työmuotoihin ja niiden sosiaalisiin vaikutuksiin;

34. kehottaa jäsenvaltioita ja alueviranomaisia panemaan täytäntöön yhdennetyn lähestymistavan koheesiopolitiikan välineiden avulla väestörakenteen haasteisiin vastaamiseksi ja kannustaa edistämään älykkäitä kyliä ja muita kannustinjärjestelmiä, jotta voidaan säilyttää väestö ja houkutella nuoria maaseutu- ja taajama-alueille;

35. muistuttaa, että elpymis- ja palautumistukiväline tarjoaa laajamittaista taloudellista tukea, jolla parannetaan jäsenvaltioiden talouksien häiriönsietokykyä ja valmistautumista tulevaisuuteen, ja vaatii, että jäsenvaltioiden olisi ehdotettava kansallisissa elpymis- ja palautumissuunnitelmissaan oman tilanteensa mukaisesti toimenpiteitä väestörakenteen muutokseen puuttumiseksi erityisesti haavoittuvimmilla alueilla; toteaa, että paikallis- ja alueyhteisöjä on osallistettava aktiivisesti näiden suunnitelmien laatimiseen, sillä tämä on erityisen merkittävä osa-alue, kun arvioidaan näitä suunnitelmia ja myöhemmin niiden hallinnointia jäsenvaltioissa; katsoo, että koheesiopolitiikan ja Next Generation EU -ohjelmien välille olisi kehitettävä synergioita, jotta voidaan varmistaa kattavampi lähestymistapa väestönkehityksen haasteisiin;

36. korostaa oikeudenmukaisen siirtymän rahaston ja sen täytäntöönpanomekanismin merkitystä, sillä niiden tarkoituksena on tukea yhteisöjä, joihin energiasiirtymä vaikuttaa, edistää uusien mahdollisuuksien luomista maaseutualueille ja jälkiteollisille alueille sekä vähentää väestökadon riskiä; katsoo, että tässä yhteydessä olisi tuettava paikallisia ja alueellisia yhteistyöaloitteita;

37. toistaa, että väestörakenteen muutos on EU:lle perustavanlaatuinen haaste ja että siihen vastaaminen olisi asetettava etusijalle ohjelmien suunnittelussa ja täytäntöönpanossa; muistuttaa tässä yhteydessä, että yksi EAKR:stä ja koheesiorahastosta annetussa asetuksessa seuraavaa monivuotista rahoituskehystä (2021-2027) koskevista päätavoitteista on tukea maantieteellisistä tai väestöön liittyvistä haitoista kärsiviä kaupunki- ja maaseutualueita ja että jäsenvaltioiden on osoitettava EU:n rahoitustukea hankkeisiin, joilla edistetään ympäristön kannalta kestävää ja sosiaalisesti osallistavaa talouskehitystä kyseisillä alueilla; muistuttaa tässä yhteydessä, että erityistä tukea olisi annettava NUTS 3 -alueille tai paikallisille yhteisöille, joiden väestötiheys on alle 12,5 asukasta neliökilometrillä tai joiden väestö on vähentynyt keskimäärin enemmän kuin yhden prosentin vuodessa vuosina 2007–2017 ja joihin olisi sovellettava erityisiä alueellisia ja kansallisia politiikkatoimia, joilla varmistetaan paremmat fyysiset ja tieto- ja viestintätekniset yhteydet, parannetaan sosiaalipalvelujen saatavuutta ja laatua sekä edistetään yrittäjyyttä ja korkealaatuisten työmahdollisuuksien luomista koheesiovälineiden avulla; suhtautuu myönteisesti EAKR:ää ja koheesiorahastoa koskevan asetuksen uuteen artiklaan, jossa kehotetaan laatimaan kansallisia suunnitelmia sellaisten alueiden ja alueiden osien tukemiseksi, joilla väestö vähenee jatkuvasti;

38. kehottaa jäsenvaltioita tehostamaan ESR:n ja oikeudenmukaisen siirtymän rahaston varojen käyttöönottoa ja yhdistämään ne kansallisiin ja paikallisiin investointeihin, jotta voidaan torjua sosiaalista syrjäytymistä, energiaköyhyyttä ja aineellista puutetta, torjua tehokkaasti digitaalista kuilua ja digitaalista syrjäytymistä erityisesti maaseutualueilla ja nuorten, ikääntyneiden ja vammaisten henkilöiden keskuudessa sekä turvata digitaalisten välineiden ja ohjelmien sekä kohtuuhintaisten viestintäinfrastruktuurien saatavuus; kehottaa siksi tarjoamaan helposti saatavilla olevia ja kohtuuhintaisia mahdollisuuksia hankkia digitaalisia taitoja ikääntyneiden tarpeisiin mukautetulla tavalla; huomauttaa, että näillä aloitteilla on paremmat mahdollisuudet menestyä, kun ne yhdistetään sukupolvien välistä vaihtoa koskeviin mahdollisuuksiin; katsoo tässä yhteydessä, että digitalisaation, robotisaation ja tekoälyn mahdollisuuksia voitaisiin tutkia edelleen ja edistää siten, että taataan korkeatasoiset eettiset normit samalla kun varmistetaan osallisuus, jotta voidaan parantaa ikääntyneiden itsenäisyyttä ja elinoloja sekä terveyttä;

Torstai 20. toukokuuta 2021

39. toistaa, että koheesiopolitiikan, yhteisen maatalouspolitiikan kansallisten strategiasuunnitelmien ja kansallisten elpymisen strategisten suunnitelmien paikallisia ja yhdennettyjä lähestymistapoja on edelleen lisättävä, jotta rahoitusvaroja voidaan hallinnoida helpommin mutta samalla moitteettomasti ja jotta EU:n eri rahastojen ja yhdennettyjen välineiden välinen synergia voidaan maksimoida; korostaa tarvetta vahvistaa hallintokapasiteettia, jotta voidaan vähentää byrokratiaa ja varmistaa lainsäädännön johdonmukaisuus koko hankkeen täytäntöönpanoprosessin ajan sekä kohdennettu tekninen apu kaikissa vaiheissa;

40. kehottaa jäsenvaltioita toteuttamaan vuosien 2021–2027 koheesiopolitiikan ohjelmasuunnittelun ja täytäntöönpanon kumppanuusperiaatetta täysimääräisesti noudattaen ja ottamaan kumppanuussopimuksissa huomioon väestörajoitteista kärsivien alueiden erityistarpeet; korostaa, että on tärkeää asettaa etusijalle alueelliset ja osa-alueelliset, myös väestörakennetta ja muuttoliikettä sekä alueellisia haasteita (kaupunki- ja maaseutualueita), koskevat tarpeet; katsoo, että strategioihin olisi liitettävä alueellisia ja väestöä koskevia vaikutustenarviointeja, jotka olisi suoritettava rinnakkain taloudellisten, ympäristöön liittyvien ja sosiaalisten arvioiden kanssa; kehottaa komissiota seuraamaan kumppanuutta koskevien käytännesääntöjen täysimääräistä täytäntöönpanoa ja tarvittaessa varmistamaan se, sillä ne voivat osaltaan lisätä koheesiopolitiikan käyttöastetta samalla kun hankkeiden laatua parannetaan;

41. kehottaa jäsenvaltioita ottamaan huomioon erilaiset väestöhaasteet laatiessaan kansallisia elpymis- ja palautumissuunnitelmiaan, kansallisia kehityspolitiikkojaan, kestävän kehityksen pitkän aikavälin strategioita ja räätälöityjä koheesiopolitiikan ohjelmia, jotka sidottava talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson tavoitteisiin, jotta voidaan varmistaa asianmukainen rahoitus, jolla pyritään puuttumaan väestökatoon, kääntämään kielteiset suuntaukset ja lisäämään alueellista houkuttelevuutta;

42. kehottaa väestökadon uhkaamien alueiden paikallisia, alueellisia ja kansallisia viranomaisia keskittämään investoinnit keinoihin, joilla kannustetaan nuoria perheitä asettumaan näille alueille, sekä laadukkaiden palvelujen ja infrastruktuurin yleiseen saatavuuteen, pk-yritysten ja palveluja hallinnoivien yritysten myötävaikutuksella, ja keskittymään työpaikkojen luomiseen erityisesti nuorille, työntekijöiden uudelleenkoulutukseen, yrittäjyysolosuhteiden luomiseen ja pk-yritysten tukemiseen; kehottaa jäsenvaltioita vahvistamaan tukeaan näille asioille; katsoo, että investoinnit kaikentasoiseen koulutukseen, mukaan lukien varhaiskasvatus, kohtuuhintaiset, helposti saatavilla olevat ja oikeudenmukaiset liikkuvuuspalvelut ja lastenhoitopalvelut, joilla edistetään naisten osallistumista työmarkkinoille ja elinikäiseen oppimiseen, ovat ensisijaisen tärkeitä erityisesti maaseutualueilla ja syrjäisimmillä alueilla; katsoo, että on erityisen tärkeää luoda oikeanlaiset olosuhteet nuorille, jotta he jäävät näille alueille ja jotta torjutaan koulunkäynnin keskeyttämistä tarjoamalla heille houkuttelevia koulutus-, opetus-, täydennyskoulutus- ja uudelleenkoulutusvaihtoehtoja paikallisella ja alueellisella tasolla, mukaan lukien digitaaliset taidot, lähi- tai etäoppimisen avulla ja kannustetaan heitä näin jatkamaan opintojaan näillä alueilla; katsoo, että alueet tarvitsevat tässä pyrkimyksessä unionin ja jäsenvaltioiden keskitettyä tukea;

43. kehottaa lisäämään tukea Mayotten ja Ranskan Guayanan kaltaisille alueille, joiden väestö kasvaa nopeasti, tarjoamalla riittävät rahoitusvarat määrältään ja laadultaan riittävien peruspalvelujen jatkuvuuden varmistamiseksi erityisesti koulutus-, terveydenhuolto-, ja liikennealalla;

44. pitää asianmukaisena, että alue- ja paikallisviranomaiset otetaan mukaan pitkän aikavälin yhteistyöperusteisiin hallinto- ja suunnittelualoitteisiin eri tasoilla; pyytää komissiota ja jäsenvaltioita levittämään hyviä käytäntöjä tämäntyyppisen hallinnon ja tällaisten suunnitteluvälineiden käytöstä ja hyödyistä monikeskuksisen kehityksen tukemiseksi ja käyttämään alueellisten vaikutusten arviointivälinettä suunnitellessaan lisää EU:n ja kansallisia politiikkatoimia, jotka vaikuttavat väestörakenteen muutokseen; muistuttaa tässä yhteydessä, että alueiden aktiivinen ja aito osallistuminen elpymis- ja palautumistukivälineen suunnitteluun ja hallinnointiin on erittäin tärkeää välineen tehokkuuden vahvistamiseksi;

45. katsoo, että innovoinnilla ja tutkimuksella voi olla myönteisiä heijastusvaikutuksia alueellisella tasolla; kannustaa päätöksentekijöitä alueellisella ja kansallisella tasolla käyttämään uutta elpymis- ja palautumistukivälinettä ja EAKR:ää laajakaistan laajentamiseen tehtäviin investointeihin, jotta voidaan edistää digitaalista ja osaamiseen perustuvaa taloutta ja tarjota resursseja, korkealaatuisia julkisia palveluja ja kannustimia korkean osaamistason työvoiman pitämiseksi alueilla, jotta voidaan kehittää tutkimuskeskuksia eri alueille ja siten lisätä väestökadosta kärsivien alueiden houkuttelevuutta nuorten osaajien ja yrittäjien kannalta; kehottaa kehittämään edelleen Euroopan rakenne- ja investointirahastojen ja Euroopan horisontti -ohjelman sekä muiden aloitteiden, kuten Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutin edistämien aloitteiden välistä synergiaa; katsoo lisäksi, että yritysinvestointien kannalta houkutteleva yrityspolitiikka erilaisten perheille

tarkoitettujen verovähennysten ja työntekijöille sekä itsenäisille ammatinharjoittajille tarjottavien verotuksellisten kannustinten muodossa auttaisi luomaan työpaikkoja ja investointimahdollisuuksia; katsoo lisäksi, että voitaisiin harkita toimenpiteitä, joilla kannustetaan nuoria perheitä ostamaan ensimmäinen koti, sekä suurempaa joustavuutta valtion sääntöihin väestökadon aiheuttamien haasteiden voittamiseksi;

46. kannustaa alueita hyödyntämään älykkään erikoistumisen strategioissa vahvistettuja kilpailuetujaan; suosittaa, että kehitetään niin kutsuttuja ”oasis strategies” -strategioita, joissa keskitytään menestyksekkäimpiin, elinvoimaisimpiin ja kasvaviin aloihin valjastamalla käyttöön alueen paikalliset kehitysmahdollisuudet; kehottaa paikallis- ja alueviranomaisia investoimaan nuorisotakuualoitteeseen painottaen nuorten ja koulutettujen työntekijöiden houkuttelemista ja parhaillaan työllistettyjen työntekijöiden pysyvyyttä ja yrittäjyyteen kannustamista käyttämällä paikallisia, kansallisia ja EU:n kannustimia; korostaa lisäksi sukupolvien välistä solidaarisuutta edistävien toimien, aktiivisen ikääntymisen ja ns. ”senioritalouden” tarjoamien mahdollisuuksien merkitystä maaseutua koskevien politiikkatoimien laajemmassa muuttamisessa siten, että väestön ikääntyminen muutetaan tilaisuudeksi maaseutualueiden kehittämiseen;

47. korostaa, että tarvitaan laajempaa alueellista näkökulmaa uuden Leipzigin peruskirjan (”Leipzig Charter: The Transformative Power of Cities for the Common Good” ja ”alueellisen toimintasuunnitelman 2030” mukaisesti merkitykseltään toissijaisten ja pienempien kaupunkien kaupunkiverkostojen vahvistamiseksi, jotta voidaan hyödyntää niiden merkittävää potentiaalia alueellisen, taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden vahvistamiseksi niiden välittömien rajojen ulkopuolella lisäämällä kaupunkien ja maaseudun välistä yhteyttä, toiminnallisia alueita ja alueellista yhteistyötä;

48. kehottaa komissiota keskittymään politiikan koordinoinnissa EU:n tasolla kysymyksiin, jotka liittyvät toiminnallisiin yhteistyöaloihin eri tasoilla, kuten rajatylittävä, makro-alueellinen ja maaseutu-kaupunki-taso, jotta voidaan vastata väestönkehityksen haasteisiin;

49. korostaa, että investoinneissa olisi keskityttävä tieto- ja viestintätekniikkaan ja inhimilliseen pääomaan, sillä näin on mahdollista lyhentää käyttäjien välistä etäisyyttä ja houkutella korkean osaamistason työvoimaa, jotta vältetään digitaalinen kuilu ja varmistetaan digitaalinen koheesio; korostaa, että on tärkeää rahoittaa tieto- ja viestintätekniikan infrastruktuuria, näiden teknologioiden kehittämistä ja käyttöönottoa pk-yrityksissä ja kouluissa maaseudulla, saarialueilla, vuoristoalueilla ja syrjäisillä alueilla sekä teollisuuden muutosprosessissa olevilla alueilla, myös elpymis- ja palautumismekanismin varoista ja yleisemmin koheesiopolitiikan rahastoista; korostaa näiden teknologioiden tasapuoliseen ja rinnakkaiseen käyttöönottoon pyrkimisen merkitystä alueilla ja jäsenvaltioissa, jotta voidaan lieventää houkuttelevuuden ja digitaalisen kuilun syvenemistä entisestään;

50. toteaa, että ”magneettikaupungit” edistävät ensisijaisesti alueellisten ”kasvukeskusten” rakentamista; korostaa kuitenkin, että merkitykseltään toissijaisilla kaupungeilla on ratkaiseva rooli aluekehityksessä, ja kehottaa tässä yhteydessä komissiota ja jäsenvaltioita panemaan täytäntöön strategioita tällaisten kaupunkien yhdenmukaista kehittämistä varten;

51. katsoo, että kuntien olisi edistettävä ”avointa innovointia” koskevia aloitteita ja hyödynnettävä tietämystä innovointiprosessin nopeuttamiseksi sekä kehitettävä yhteistyöhön perustuva lähestymistapa asiaankuuluvien kumppanien ja sidosryhmien kanssa, jotta voidaan luoda alueellisia innovaatioekosysteemejä;

52. korostaa sinisen talouden mahdollisuuksia pysäyttää pienten saarten ja syrjäisten merialueiden negatiivinen väestönkehitys EU:ssa; korostaa, että sinisen talouden toimien asianmukainen täytäntöönpano, jos sitä seurataan tiiviisti kielteisten ympäristöulkoisvaikutusten lieventämiseksi ja sosioekonomisten hyötyjen lisäämiseksi koko arvoketjussa, mukaan lukien pienet yritykset, sisämaa-alueet ja paikalliset kansalaiset, voisi auttaa torjumaan väestökatoa Etelä-Euroopassa ja auttaa levittämään rannikkokaupunkien tuloja maaseutukyliin, lisäämään sosiaalista osallisuutta ja saavuttamaan Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaan sisältyvät tavoitteet;

53. suosittaa, että jäsenvaltioiden koulutusjärjestelmiä uudistetaan, muun muassa kehittämällä etätyön kanssa yhteensopiviin ammatteihin johtavia koulutuspolkuja, yhdistettynä tarvittaessa sellaisiin politiikkatoimiin, joilla estetään pysyvä aivovuoto ”lähettäviltä” alueilta; vaatii hyödyntämään paikallisia ja alueellisia etuja sekä kehittämään paikallisia taloudellisia ja sosiaalisia rakenteita ja räätälöityjä ratkaisuja ei vain aivoviennin ehkäisemiseksi vaan myös tämän ilmiön suunnan kääntämiseksi; katsoo, että ammatillinen koulutus, työvoiman liikkuvuus mukaan luettuna, voi olla tehokas tapa jakaa taitoja ja ammatillista kokemusta, parantaa työntekijöiden taitoja ja tehdä heistä sietokykyisempiä työmarkkinoiden nopealle dynamiikalle ja edistää siten aivovuodon ehkäisemistä; kannustaa alue- ja paikallisviranomaisia helpottamaan kaksoiskoulutukseen pääsyä, jotta voidaan parantaa siirtymistä koulutuksesta työelämään; harkitsee lisäksi sellaisten

yleiseurooppalaisten ”diasporastrategioiden” edistämistä, joilla pyrittäisiin kannustamaan paluuprosesseihin niitä, jotka ovat lähteneet ”houkuttelevammalle” alueelle, ja joissa keskityttäisiin maatalouden ja maaseudun elinkeinoelämän korkeakouluopiskelijoihin, joita olisi kannustettava palaamaan alueelleen valmistumisensa jälkeen, jotta edistettäisiin heidän lähettävien alueidensa taloudellista elinkelpoisuutta;

54. kehottaa komissiota varmistamaan, että maaseutualueiden pitkän aikavälin visiota koskeva aloite sisältää käytännön ratkaisuja ja tukimahdollisuuksia syrjäisten alueiden ja väestörakenteen muutoksiin vastaamiseksi; katsoo, että tästä maaseutualueiden pitkän aikavälin visiosta olisi kehitettävä todellinen eurooppalainen ”maaseutua koskeva toiminta-ohjelma”, jolla on konkreettiset tavoitteet ja johon kaikki asiaankuuluvat alueelliset ja paikalliset toimijat osallistuvat, sekä sen rakenteen suunnittelussa että sen täytäntöönpanossa; katsoo lisäksi, että siihen olisi sisällytettävä sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamista koskeva strategia sekä vaikutustenarviointivälineet; kehottaa komissiota ehdottamaan yhteisymmärryksessä jäsenvaltioiden ja paikallis- ja alueviranomaisten kanssa EU:n väestörakennetta koskevaa ”uutta ohjelmaa” monitasoisena poliittisena lähestymistapana, joka johtaisi EU:n väestönkehitysstrategiaan; katsoo, että väestönkehitystä koskevat kysymykset, kuten väestökato ja ikääntyminen, olisi sisällytettävä Euroopan tulevaisuutta käsittelevässä konferenssissa käsiteltäviin aiheisiin;

o

o o

55. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle, alueiden komitealle ja jäsenvaltioiden kansallisille ja alueellisille parlamenteille.